

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό σύστημα ολοκληρωμένων στατιστικών κοινωνικής προστασίας (ESSPROS)

COM(2006) 11 τελικό — 2006/0104 (COD)

(2006/C 309/17)

Στις 10 Φεβρουαρίου 2006 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Ιουνίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση της **κας SCIBERRAS**.

Κατά την 428^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 5^{ης} και 6^{ης} Ιουλίου 2006 (συνεδρίαση της 5^{ης} Ιουλίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 162 ψήφους υπέρ και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, για να ενισχυθεί η κοινωνική διάσταση της στρατηγικής της Λισαβόνας, τα κράτη μέλη θα πρέπει, στο νέο πλαίσιο, να δώσουν μεγαλύτερη πολιτική βαρύτητα στον στόχο του εκσυγχρονισμού και της βελτίωσης της κοινωνικής προστασίας. Η κοινωνική διάσταση είναι βασική για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και της γήρανσης του πληθυσμού. Οι διάφοροι στόχοι της στρατηγικής της Λισαβόνας, δηλαδή η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, οι περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και η μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή, πρέπει να υποστηριχθούν και να προαχθούν εξίσου⁽¹⁾.

1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ευρωπαϊκό σύστημα ολοκληρωμένων στατιστικών κοινωνικής προστασίας (ESSPROS) είναι σημαντικό στο πλαίσιο της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στους τομείς της κοινωνικής ένταξης και των συντάξεων.

1.3 Απαιτείται μια αναλυτική προσέγγιση, η οποία να βασίζεται σε αξιόπιστους και συγκρίσιμους δείκτες. Αυτό είναι ουσιώδες για να καταστεί δυνατή η διαμόρφωση μιας αξιόπιστης εικόνας της προόδου που έχει ή δεν έχει συντελεστεί προς την επίτευξη των στόχων. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, πέρα από τον εξορθολογισμό των στατιστικών, χρειάζεται να αναπτυχθούν και ποιοτικοί δείκτες.

1.4 Μερικά κράτη μέλη ίσως να αντιμετωπίσουν δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοδότηση της συλλογής των απαραίτητων στατιστικών δεδομένων. Πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί η ικανότητα των κρατών μελών να συλλέξουν τις πληροφορίες. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να αξιολογηθεί εκ των προτέρων το κόστος, όσο μικρό και αν είναι, που θα επιβάλει σε κάθε κράτος μέλος μια τέτοια μη χρηματοδοτούμενη εντολή. Η ΕΟΚΕ χαιρέται που η Επιτροπή προβλέπει χρηματοδοτική βοήθεια προς τα κράτη μέλη για την εξέλιξη του σημερινού τους συστήματος.

1.5 Είναι επίσης σημαντικό να συμπεριληφθούν στην επιλογή των δεικτών και μη νομισματικά κριτήρια, τα οποία να βασίζονται στις ανθρώπινες ανάγκες, όπως η πρόσβαση, η ποιότητα και η συμμετοχή⁽²⁾.

(1) Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 20.4.2006 για την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: «Εργαζόμαστε μαζί, εργαζόμαστε καλύτερα: Ένα νέο πλαίσιο για τον ανοικτό συντονισμό των πολιτικών κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (COM(2005) 706 τελικό), εισηγητής: ο κ. Olsson (ΕΕ C 185 της 8.8.2006).

(2) Βλ. υποσημείωση 1.

1.6 Η συλλογή επακριβών στατιστικών δεδομένων είναι σημαντική και για τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, προκειμένου να προσαρμόσουν τα υπάρχοντα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στις ανάγκες της κοινωνίας τους και να μεριμνήσουν για εκείνα τα τμήματα της κοινωνίας που δεν καλύπτονται από τα υφιστάμενα συστήματα κοινωνικής προστασίας.

1.7 Συντελεί επίσης στην ανάπτυξη και τη διάδοση στοχευμένων προγραμμάτων για τις ευάλωτες και τις αποκλεισμένες κοινωνικές ομάδες, με ιδιαίτερο στόχο την εξάλειψη της παιδικής φτώχειας.

1.8 Η συνεργασία όλων των κρατών μελών στον τομέα της κοινωνικής προστασίας έκανε τα τελευταία χρόνια ένα τεράστιο βήμα μπροστά. Ο στόχος της προτεινόμενης ενέργειας, η εναρμόνιση δηλαδή των κοινοτικών στατιστικών για την κοινωνική προστασία, μπορεί να επιτευχθεί μόνο από την Κοινότητα και όχι με μεμονωμένη δράση των κρατών μελών.

1.9 Τα αποτελέσματα της στρατηγικής της Λισαβόνας μπορούν να αξιολογηθούν μέσω δεικτών και μέσω της αξιολόγησης των οικονομικών επιδόσεων και των αποτελεσμάτων του προγράμματος για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει να συνδεθούν με τους δείκτες της κοινωνικής προστασίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουν να αξιολογηθούν καλύτερα τα συνολικά αποτελέσματα της στρατηγικής της Λισαβόνας.

2. Εισαγωγή

2.1 Για να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στη στρατηγική της Λισαβόνας, πρέπει να αναλυθεί η διάσταση της κοινωνικής προστασίας και να καταστούν οι διάφοροι στόχοι και τα διάφορα στοιχεία της πιο ορατά και πιο συγκρίσιμα. Το νέο πλαίσιο της Επιτροπής για τον ανοικτό συντονισμό στον τομέα της κοινωνικής προστασίας είναι ένα εργαλείο για τα κράτη μέλη και την ΕΕ σ' αυτή τη διαδικασία. Όπως δήλωσε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της σχετικά με τη στρατηγική για τον ανοικτό συντονισμό στον τομέα της κοινωνικής προστασίας⁽³⁾, χρειάζεται να δημιουργηθούν κατάλληλοι δείκτες για αυτό το εργαλείο.

(3) Βλ. υποσημείωση 1.

2.2 Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης σε όλα τα κράτη μέλη εξελίχθηκαν ανάλογα με την ιστορία και τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε κράτους, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί διαφορετικό σύστημα στο καθένα.

2.3 Η κοινωνική προστασία περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων που έχουν ως σκοπό να ανακουφίσουν την κοινότητα, είτε για νοικοκυριά πρόκειται είτε για άτομα, από τον φόρτο ενός καθορισμένου συνόλου κινδύνων ή αναγκών⁽⁴⁾.

2.4 Η κοινωνική προστασία έχει εξελιχθεί πολύ από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν δημιουργήθηκε σύγχυση μετά τις δύο συστάσεις του Συμβουλίου, από τις οποίες η πρώτη (92/442) αποσκοπούσε στην εναρμόνιση των στόχων και των πολιτικών για την κοινωνική προστασία, ενώ η δεύτερη (92/441) στον καθορισμό κοινών κριτηρίων για την εξασφάλιση επαρκών πόρων στα συστήματα όλων των κρατών μελών της ΕΕ⁽⁵⁾.

2.5 Άλλες, μεταγενέστερες ανακοινώσεις σχετικά με την κοινωνική προστασία ενίσχυσαν τη σημασία του θέματος στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος εργασίας «και συνέβαλαν θετικά στην κοινή κατανόηση της ευρωπαϊκής κοινωνικής προστασίας» (de la Porte 1999 a)⁽⁶⁾.

2.6 Δημιουργήθηκε, έτσι, ανάγκη αποτελεσματικής συγκριτικής ανάλυσης, η οποία θα βασίζεται στην (ήδη υπάρχουσα) συνεργασία και στον συντονισμό και θα συνίσταται κυρίως στην ανταλλαγή απόψεων και συστάσεων με βάση τις βέλτιστες πρακτικές.

2.7 Το πιο λεπτό ζήτημα που παρέμενε ήταν ο καθορισμός κοινώς συμφωνηθέντων δεικτών. Τα υπάρχοντα συστήματα σύγκρισης στατιστικών δεδομένων χρειάζονταν επανεξέταση. Έπρεπε να αναλυθούν τα χαρακτηριστικά, τα αίτια και η εξέλιξη του κοινωνικού αποκλεισμού και να βελτιωθεί η ποιότητα των δεδομένων.

2.8 Τα αποτελέσματα της στρατηγικής της Λισαβόνας μπορούν να αξιολογηθούν μέσω δεικτών και μέσω της αξιολόγησης των οικονομικών επιδόσεων και των αποτελεσμάτων του προγράμματος για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει να συνδεθούν με τους δείκτες της κοινωνικής προστασίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουν να αξιολογηθούν καλύτερα τα συνολικά αποτελέσματα της στρατηγικής της Λισαβόνας.

3. Σύνοψη του εγγράφου της Επιτροπής

3.1 Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας στην ΕΕ είναι εξαιρετικά αναπτυγμένα. Υπεύθυνα για την οργάνωση και τη χρηματοδότηση αυτών των συστημάτων είναι τα κράτη μέλη.

3.2 Ο ιδιαίτερος ρόλος της ΕΕ είναι να εξασφαλίζει την προστασία των πολιτών σε κάθε κράτος μέλος, καθώς και εκείνων που διακινούνται από ένα κράτος μέλος σε άλλο, μέσω κοινοτικής νομοθεσίας για τον συντονισμό των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

3.3 Έχει σημασία, συνεπώς, να συμφωνηθεί ένα κοινώς αποδεκτό σύνολο δεικτών, πράγμα για το οποίο απαιτείται δέσμευση των κρατών μελών να αναπτύξουν βασικά εργαλεία όπως το ESSPROS. Όπως αναφέρεται στην πρόταση της Επιτροπής, ένα νομικό πλαίσιο για το ESSPROS «θα βελτιώσει τη χρησιμότητα των τρεχουσών συλλογών δεδομένων από την άποψη της επικαιρότητας, της κάλυψης και της συγκρισιμότητας».

⁽⁴⁾ Social Benchmarking, Policy Making and New Governance in the EU, Caroline de la Porte.

⁽⁵⁾ Ορισμός από το «Εγχειρίδιο του ESSPROS», 1996.

⁽⁶⁾ Βλ. υποσημείωση 4.

3.4 Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 2003⁽⁷⁾ συμφωνήθηκε ότι μια ετήσια κοινή έκθεση για την κοινωνική ενσωμάτωση και την κοινωνική προστασία θα αποτελεί το βασικό μέσο απολογισμού όσον αφορά τον εξορθολογισμό της ανοικτής μεθόδου συντονισμού (ΑΜΣ)⁽⁸⁾.

3.5 Στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με Ένα νέο πλαίσιο για τον ανοικτό συντονισμό των πολιτικών κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπογραμμίζεται η ανάγκη να θεσπιστεί ένα νέο πλαίσιο προκειμένου να καταστεί η ΑΜΣ ισχυρότερη και πιο προβλεπόμενη διαδικασία⁽⁹⁾.

3.6 Η πρόταση της Επιτροπής για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ESSPROS τονίζει τη σημασία της κοινωνικής διάστασης ως ενός από τους πυλώνες της στρατηγικής της Λισαβόνας.

3.7 Ο στόχος του κανονισμού είναι να θεσπιστεί ένα πλαίσιο για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την κοινωνική προστασία από τα κράτη μέλη, η οποία σήμερα γίνεται με διαφορετικές μεθόδους και ορισμούς που ποικίλλουν μεταξύ των κρατών μελών, καθιστώντας τη σύγκριση των δεδομένων αδύνατη και μειώνοντας τη χρησιμότητα αυτών των δεδομένων κατά την ανάλυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας στην ΕΕ.

3.8 Οι στόχοι της πρότασης της Επιτροπής θα επιτευχθούν καλύτερα αν οι στατιστικές και η ανάλυσή τους αναληφθούν από το επίπεδο της ΕΕ, βάσει εναρμονισμένης συλλογής των δεδομένων στα διάφορα κράτη μέλη.

3.9 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι ένα νομικό πλαίσιο για το ESSPROS θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης, που προβλέπονται από τη στρατηγική της Λισαβόνας, και θα συντελέσει, κατά συνέπεια, στη βελτίωση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας στα διάφορα κράτη μέλη.

3.10 Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού (ΑΜΣ), η οποία θα διευκολύνει τις εργασίες για την κοινωνική προστασία, προϋποθέτει την ανάγκη συγκρίσιμων και αξιόπιστων στατιστικών και στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής⁽¹⁰⁾.

3.11 Τα κύρια στοιχεία του κανονισμού της Επιτροπής είναι τα εξής:

- το κεντρικό σύστημα του ESSPROS, το οποίο καλύπτει τις χρηματοοικονομικές ροές σχετικά με τις δαπάνες και τα έσοδα στον τομέα της κοινωνικής προστασίας·
- εκτός από το κεντρικό σύστημα, θα προστεθούν τμήματα σχετικά με τους δικαιούχους συνταξιοδότησης και με τις καθαρές παροχές κοινωνικής προστασίας.

4. Η μεθοδολογία του ESSPROS

4.1 Η μεθοδολογία του ESSPROS αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1970, ως απάντηση στην αναγκαιότητα ενός ειδικού μέσου για τη στατιστική παρακολούθηση της κοινωνικής προστασίας στα κράτη μέλη της ΕΕ⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, 16 και 17 Οκτωβρίου 2003, Συμπεράσματα της Προεδρίας.

⁽⁸⁾ COM(2006) 11 τελικό — 2006/0004 (COD).

⁽⁹⁾ COM(2006) 706 τελικό.

⁽¹⁰⁾ COM(2003) 261 τελικό.

⁽¹¹⁾ COM(2003) 261 τελικό.

4.2 Το «Εγχειρίδιο του ESSPROS» του 1996 καθιέρωνε ένα εξαιρετικά λεπτομερές σύστημα για την ταξινόμηση των κοινωνικών παροχών.

4.3 Η αναθεωρημένη μεθοδολογία του «Εγχειριδίου του ESSPROS» αυξάνει την ευελιξία, η οποία σήμερα λείπει ως ένα βαθμό από τη συλλογή δεδομένων της Eurostat.

4.4 Ένας τρόπος αύξησης αυτής της ευελιξίας είναι η μετάβαση σε ένα κεντρικό σύστημα με πρόσθετα τμήματα ⁽¹²⁾.

4.5 Το κεντρικό σύστημα αντιστοιχεί στις συνήθεις πληροφορίες που δημοσιεύει ετησίως η Eurostat σχετικά με τα έσοδα και τις δαπάνες της κοινωνικής προστασίας.

4.6 Τα πρόσθετα τμήματα περιλαμβάνουν συμπληρωματικές στατιστικές πληροφορίες για ιδιαίτερες πτυχές της κοινωνικής προστασίας. Τα θέματα που καλύπτονται από αυτά τα τμήματα καθορίζονται από τις ανάγκες της Επιτροπής και των διάφορων κρατών μελών ⁽¹³⁾.

4.7 Αν και οι στόχοι του ESSPROS προβλέπουν μια ολοκληρωμένη περιγραφή της κοινωνικής προστασίας στα κράτη μέλη της ΕΕ, η μεθοδολογία του δεν περιλαμβάνει στατιστικές για σημαντικά θέματα όπως η υγειονομική περίθαλψη, η στέγαση, η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η μετανάστευση. Υπάρχει σημαντική συλλογή σχετικών στοιχείων από τη Eurostat και εκτενής ανταλλαγή πληροφοριών για την κοινωνική προστασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ βάσει του MISSOC ⁽¹⁴⁾. Ωστόσο, ένα νομικό πλαίσιο για το ESSPROS θα εξασφάλιζε μια σφαιρικότερη και πιο ρεαλιστική περιγραφή της κοινωνικής προστασίας στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 5 Ιουλίου 2006

5. Οι τάσεις στον τομέα της κοινωνικής προστασίας

5.1 Στέγαση

5.1.1 Ένα πεδίο που χρειάζεται αξιολόγηση είναι η οικονομική προσιτότητα της στέγασης. Οι μετρήσεις της πραγματικής προσιτότητας της στέγασης θα πρέπει να καλύπτουν όλες τις σημαντικές παραμέτρους.

5.1.2 Προβλήματα σαν αυτό υπογραμμίζουν ακόμη περισσότερο τη σημασία της συλλογής κοινωνικών και οικονομικών στατιστικών δεδομένων στα κράτη μέλη προς όφελος των πολιτών. Οι δείκτες για τη βιωσιμότητα θα πρέπει να διατηρηθούν ως προειδοποίηση.

5.2 Συντάξεις

5.2.1 Συλλογή στατιστικών δεδομένων σε αυτό το πεδίο πραγματοποιείται σε πολλές χώρες της ΕΕ.

5.2.2 Ωστόσο, οι μετρήσεις των προβλεπόμενων πληθυσμιακών αλλαγών δυσχεραίνονται λόγω της δυσκολίας να εκτιμηθούν οι αριθμοί των μεταναστών. Είναι ίσως σημαντικό να συμπεριληφθεί στις στατιστικές ο προβλεπόμενος αριθμός μεταναστών και ο πιθανός αντίκτυπός τους στη βιωσιμότητα των δημόσιων συνταξιοδοτικών ταμείων. Συνεπώς, όσο πιο ακριβή είναι τα δεδομένα για τις μεταναστευτικές ροές, τόσο καλύτερη θα είναι η συμβολή των στατιστικών στη λήψη των κατάλληλων αποφάσεων.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹²⁾ Εγχειρίδιο του ESSPROS, 1996.

⁽¹³⁾ Εγχειρίδιο του ESSPROS, 1996.

⁽¹⁴⁾ Εγχειρίδιο του MISSOC, 2004.